

Володимир Куц: Життя, мов спалах

Він був максималістом.
Якщо вигравати, то тільки
Олімпіаду. Це його і
погубило.

Володимир Куц народився 7 лютого 1927 р. у с. Олексині Тростянецького району, помер 16 серпня 1975 р. у Москві. Заслужений майстер спорту СРСР. Олімпійський чемпіон в бігу на 5 і 10 тисяч метрів. Неодноразовий чемпіон СРСР 1953-1957 рр. на цих дистанціях, 7-разовий чемпіон світу на 3 милі, 5 і 10 тисяч метрів. Його рекорд (13 хвилин 50 секунд) на 5 тисяч метрів залишався неперевершеним 7 років. У 1956-1967 рр. В. Куца визнано кращим спортсменом світу. Нагороджений орденом Леніна. Автор книги «Повість про біг».

По морозу босоніж...

Народився майбутній герой Олімпіади у 1927-у році у селі Олексині Тростянецького району. У 43-у, коли передові частини Червоної Армії визволили село від фашистів, 16-річний Володя Куц добровільно поповнив її



Пам'ятник Володимиру Куцу в м. Тростянець

і виграти 1 метр. Чех виявився шляхетною людиною. Він протягнув Володимиру свою золоту медаль. Але Куц її не взяв.

«Дякую. Я виграю таку», – сказав він Затопеку. Тоді Куц як у воду дивився...

Олімпійський триумф

бінетах загубився і діамантовий перстень – подарунок англійців. Володимира разом з дружиною не пустили на новорічний крос до Бразилії.

«Удвох вам там нічого робити», – сказав один із спортивних чиновників.

Водночас дружина Раїса чемпіона зізналася: Куцу нічого було скаржитися, адже за перемогу на Олімпійських Іграх він отримав премію у розмірі 50 тисяч рублів, квартиру і дачу йому виділили без питань.

Остання пляшка коньяку

Тим не менше, життя Куца пішло під укіс. Батьківщина і друзі про нього забули, не склалося у Володимира Петровича і сімейне життя. Він почав сильно випивати. Після автокатастрофи його вразив інсульт.

«Будучи спортсменом, Куц отримував хороші гроші, – згадує член збірної України з легкої атлетики Володимир Маєвський. – Уже тоді у нього відбувалися запої. Якимось на чемпіонаті СРСР Куц разом з моїм товаришем по збірній випили пляшку коньяку.

лави, приписавши собі пару зайвих років. На фронті був зв'язковим у штабі полку. Потім його відправили на навчання в артучилище до Курська. Але до місця призначення юнак так і не дійшов. Поїзд потрапив під бомбування, і він втратив усі документи. Довелося повертатися додому, де його вже вважали загиблим.

Восени 45-го року Володимир пішов служити на Балтійський флот. Там і почав серйозно займатися спортом. Тренувався сам. Взимку, у заметілі і морози, в одній майці і трусах пробігав щодня по 40 кілометрів. У неділю дозволяв собі слабинку – невеликий крос кілометрів на 10-15.

Великий спорт

Вперше Куц заявив про себе у 1953 році на Всесоюзних змаганнях у Москві. Стартував Володимир на дистанції 5 тис. м. Невеликого зросту збитий атлет вже на 5-у колі очолив біг, і диктор оголосив, що у Куца рекордний темп і він іде на побиття світового досягнення. На фініші тоді дебютант поступився усього двома секундами призеру Олімпійських ігор Олександрю Онуфрієнку.

У світі про Куца заговорили у Празі на Всесвітньому фестивалі молоді і студентів. Тут він вперше помірявся швидкістю на 5-ти кілометровій дистанції з великим Емілем Затопеком. Куц впевнено лідирував, але на останніх ста метрах триразовий олімпійський чемпіон зумів обійти суперника

Олімпіада у Мельбурні стала вершиною спортивної кар'єри Володимира Куца. Перший старт відбувся 23 листопада. Серед 14 бігунів, які змагалися на дистанції 10 тис. м, фаворитами були двоє - Володимир Куц і британець Гордон Пірі. Суперник незадовго до цього відібрав у радянського спортсмена світовий рекорд. Перевагу спеціалісти віддавали британцю. Проте він їх підвів. Куц так вимотав суперника, що той не зміг витримати рваного темпу бігу і прийшов до фінішу лише восьмим. А через 5 днів наш земляк робить дубль, вигравши забіг на 5 тисяч метрів.

Після цього тріумфу герой Олімпіади майже рік відновлював свої сили. Лебединою пісню Володимира Куца став його виступ на чемпіонаті світу у жовтні 1957 року. У Римі він встановив світовий рекорд на дистанції 5 тис. м. Поліпшити його вдалося лише наступному поколінню бігунів через 8 років.

Розплата за рекорди

Спортивні подвиги на межі життя і смерті для Куца безслідно не пройшли. У нього почали хворіти ноги, і тренер відверто сказав Володимирі, що зі спортом йому треба зав'язувати. Йому обіцяли генеральську пенсію, але її він не отримав. Як не отримав і автомобіль «Сітроен», подарований президентом Франції за перемогу у змаганнях на приз газети «Юманіте». У високих ка-

потім Володя вишов на старт і показав результат, який виявився кращим результатом сезону у світі. Коньяк, до речі, офіційно вважається допінгом у фехтуванні і настільному тенісі. Але щоб пили стаєри, та ще й пляшками перед стартом...»

За місяць до смерті Куц сказав своєму брату Миколі:

«Якщо зі мною щось трапиться, поставте мені хороший пам'ятник і посадіть берізку». Це прохання брат виконав.

Легендарний спортсмен помер на 49-у році життя - 16 серпня 1975 року. Напередодні ввечері прийняв велику дозу снодійного і випив пляшку коньяку...

Поховали Володимира Петровича на Преображенському кладовищі. Як розповіла пізніше дружина, люди із ЦСКА не змогли по-людськи провести Куца в останню путь. Навіть нормально-го костюма не знайшлося, і вони зодягли Куца у військову форму, яку до цього здали у хімчистку. За словами друга Куца Сергія Скрипки, Володимира Петровича ледве не поховали у чужій могилі...

У Москві і у селі Олексине Тростянецького району видатному атлету встановлено пам'ятники, на яких автори зафіксували золотий фініш Куца на Олімпійських іграх у Мельбурні. На малій батьківщині атлета проводяться обласні змагання пам'яті легендарного бігуна.

Григорій РЕВА.